

27/2/2023

Σχόλια Green Tank στη διαβούλευση επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας: «Διατάξεις για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την προστασία του φυσικού και χωροταξικού περιβάλλοντος».

Με το παρόν κείμενο το Green Tank καταθέτει σχόλια και προτάσεις επί του σχεδίου νόμου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας «Διατάξεις για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την προστασία του φυσικού και χωροταξικού περιβάλλοντος». Τα σχόλια αφορούν σε άρθρα του Μέρους Β΄ – Ρυθμίσεις για την Ενέργεια και του Μέρους Δ΄ – Διατάξεις για την Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος.

Θεωρούμε άκρως ολισθηρή την πρακτική της κατάθεσης ενός τέτοιου νομοσχεδίου με μόλις τέσσερις (4) ημέρες διαβούλευσης, τρεις (3) εκ των οποίων μη εργάσιμες και μάλιστα παράλληλα με άλλα δύο (2) νομοσχέδια από το ίδιο υπουργείο. Επιπλέον, το εν λόγω νομοσχέδιο αποτελεί παράδειγμα κακής νομοθέτησης καθώς περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διατάξεις που αφορούν ενεργειακές κοινότητες τη στιγμή που υπάρχει παράλληλα υπό διαβούλευση άλλο νομοσχέδιο όπου οι ενεργειακές κοινότητες αποτελούν το κεντρικό αντικείμενο.

Με βάση τον νόμο για το Επιτελικό Κράτος (ν. 4622/2019) η διάρκεια της δημόσιας ηλεκτρονικής διαβούλευσης επί νομοσχεδίων ορίζεται (στο ήδη μικρό διάστημα) των δύο (2) εβδομάδων. Στην ίδια διάταξη προβλέπεται ότι το διάστημα αυτό μπορεί να συντμηθεί κατά μία (1) εβδομάδα ή να επιμηκυνθεί κατά το ίδιο διάστημα, με πρωτοβουλία του οικείου Υπουργού, για επαρκώς τεκμηριωμένους λόγους. Ωστόσο, τέτοια τεκμηρίωση δεν υφίσταται εν προκειμένω. Επίσης, αρκετές από τις διατάξεις δεν έχουν τόσο επείγοντα χαρακτήρα που να αιτιολογεί τη σύντμηση κατά ακόμα μικρότερο από το προβλεπόμενο ελάχιστο διάστημα.

Μέρος Β΄ – Ρυθμίσεις για την Ενέργεια

Άρθρο 52

Το άρθρο 52 περιέχει δύο θετικά στοιχεία: Α) την κατάργηση της άδειας παραγωγής μονάδων ορυκτού αερίου που δεν έχουν ως τώρα προσφορά σύνδεσης Β) τη δυνατότητα μετατροπής αδειών παραγωγής μονάδων με καύσιμο το ορυκτό αέριο που δεν έχουν ακόμα προσφορά σύνδεσης σε άδειες αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας με την προϋπόθεση ότι το σχετικό αίτημα θα κατατεθεί ως τη 30^η Ιουνίου 2023. Το Β) δε, φαίνεται να αφορά τις νέες μονάδες αερίου που έχουν προσφορά σύνδεσης, αλλά ακόμα δεν έχουν ξεκινήσει να κατασκευάζονται, όπως συμβαίνει με τη νέα μονάδα στην Κομοτηνή και αυτή στην Αλεξανδρούπολη.

Επιπλέον η παράγραφος 14 του άρθρου φαίνεται να αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο αντικατάστασης της λιγνιτικής Πτολεμαΐδας 5 από μονάδα ορυκτού αερίου και μάλιστα μεγαλύτερης ισχύος, η οποία σύμφωνα με παλαιότερες ανακοινώσεις της ΔΕΗ μπορεί να φτάσει τα 1100 MW.

Καταρχάς, με δεδομένο ότι η ΔΕΗ δεν έχει ακόμα αποφασίσει για το μέλλον της Πτολεμαΐδας 5 μετά την παύση της λιγνιτικής της λειτουργίας ως το 2028 το αργότερο – σύμφωνα τον εθνικό κλιματικό νόμο 4936/2022 – είναι απαραίτητο να διατηρηθεί ανοικτό το ενδεχόμενο μετατροπής της σε μονάδα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές με τη μορφή θερμότητας (θερμική αποθήκευση). Αυτό μπορεί να συμβεί με την ακόλουθη προσθήκη στην παράγραφο 14 που τροποποιεί το άρθρο 52:

«...Οι άδειες παραγωγής του προηγούμενου εδαφίου δύναται να τροποποιούνται και λόγω αλλαγής καυσίμου σε καύσιμο με χαμηλότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου ή λόγω μετατροπής σε μονάδα αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας».

Επιπλέον, οι ρυθμίσεις του άρθρου 52 είναι προβληματικές ως προς τη συνέπειά τους με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), σύμφωνα με το οποίο η ισχύς μονάδων ορυκτού αερίου ως το 2030 δεν θα πρέπει να ξεπερνά τα 6.9 GW. Υπογραμμίζεται δε ότι το στοιχείο αυτό παρέμεινε αναλλοίωτο και στο σχέδιο αναθεώρησης του ΕΣΕΚ που παρουσιάστηκε από το ΥΠΕΝ πολύ πρόσφατα (16 Ιανουαρίου 2023). Δεδομένου ότι σήμερα βρίσκονται ήδη σε λειτουργία περισσότερα από 6 GW ισχύος μονάδων ορυκτού αερίου, και είναι σε στάδιο κατασκευής μονάδα αερίου ισχύος 877 MW, προκειμένου και να εγκατασταθεί και η δεύτερη νέα μονάδα στην Αλεξανδρούπολη ισχύος 840 M, πολλώ δε μάλλον η νέα ισχύς 1100 MW της μονάδας με καύσιμο το ορυκτό αέριο που ενδέχεται να αντικαταστήσει τη λιγνιτική Πτολεμαΐδα 5, είναι απαραίτητο να αποσυρθεί ίση ισχύς υφιστάμενων μονάδων αερίου, ώστε να μην παραβιαστεί ο εθνικός ενεργειακός σχεδιασμός. Για να εξαλειφθεί αυτή η διαγραφόμενη ασυνέπεια με το ΕΣΕΚ προτείνεται η γίνει η ακόλουθη προσθήκη στην παράγραφο 14:

«Η έγκριση τροποποιήσεων των αδειών παραγωγής μονάδων με καύσιμο λιθάνθρακα, λιγνίτη, φυσικό αέριο ή πετρελαϊκά προϊόντα θα γίνεται με την προϋπόθεση ότι δεν παραβιάζονται τα προβλεπόμενα για τη συνολική ισχύ τέτοιων μονάδων στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα.»

Άρθρο 55

Με το άρθρο εισάγεται μία νέα έννοια: οι «Περιοχές Πρώτης Επιλογής Α.Π.Ε.», η οποία φέρεται να είναι σε συμμόρφωση με τον νέο ευρωπαϊκό κανονισμό (ΕΕ) 2022/2577 για την επιτάχυνση των ΑΠΕ. Ενώ πράγματι υπάρχει ανάγκη για επιτάχυνση των ΑΠΕ, ο κανονισμός θέτει ορισμένες πρόσθετες ασφαλιστικές δικλείδες οι οποίες δεν μεταφέρονται πλήρως με την προτεινόμενη ρύθμιση. Οι ασφαλιστικές δικλείδες αφορούν: 1) στη διάρκεια ισχύος της παρέκκλισης από τη νομοθεσία λόγω των έκτακτων συνθηκών, 2) στη διευκρίνιση ότι κυρίως καλύπτει εκκρεμείς διαδικασίες αδειοδότησης, και 3) στην υποχρέωση θέσπισης αναλογικών μέτρων μετριασμού ή, εάν δεν είναι διαθέσιμα, αντισταθμιστικά μέτρα για τη διασφάλιση της προστασίας των προστατευόμενων ειδών.

Με δεδομένα τα τεράστια κενά που έχει η χώρα στη συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία και ειδικά την εφαρμογή των υποχρεώσεων που αφορούν στις οδηγίες για τους οικοτόπους και τα άγρια πτηνά, η εφαρμογή του εν λόγω κανονισμού θα πρέπει να γίνει με τον

πλέον αυστηρό τρόπο και κυρίως σε μικρές αποκεντρωμένες εγκαταστάσεις με σκοπό τη μεμονωμένη ή συλλογική (από ενεργειακές κοινότητες) αυτοκατανάλωση ανανεώσιμης ενέργειας σε ΑΠΕ.

Επιπλέον, θα πρέπει να οδηγήσουν σε παράλληλη επιτάχυνση των ενεργειών εκ μέρους της πολιτείας για την εκπλήρωση των βασικών υποχρεώσεων που αφορούν στην προστασία της φύσης, ήτοι τον ορισμό τοπικών στόχων διατήρησης για τις περιοχές Natura 2000, τη συμπλήρωση στόχων διατήρησης για τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας και σε εθνικό επίπεδο για τα προστατευόμενα άγρια πτηνά, την ολοκλήρωση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, των Προεδρικών Διαταγμάτων και των Σχεδίων Διαχείρισης για τις προστατευόμενες περιοχές, την έγκριση των σχεδίων δράσης ειδών που εκκρεμούν και την εφαρμογή όλων των σχεδίων δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων.

Παράλληλα, θα πρέπει να επιταχυνθεί η ολοκλήρωση της αναθεώρησης του Ειδικού Χωροταξικού Σχεδίου για τις ΑΠΕ ώστε η εγκατάσταση των ΑΠΕ να μην γίνεται στη βάση *ad hoc* σχεδιασμών αλλά στη βάση ενός νέου και ολοκληρωμένου σχεδιασμού που λαμβάνει υπόψη όλες τις πτυχές και προτεραιότητες: ενεργειακές, οικολογικές, κοινωνικές και πολιτιστικές.

Μέρος Δ' – Ρυθμίσεις για την Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος

Άρθρο 64

1. Κρίνεται ως ιδιαίτερα θετικό ότι στο νομοσχέδιο ενσωματώνεται και καθίσταται νομικά δεσμευτικός ο στόχος προστασίας του 30% των χερσαίων και θαλάσσιων εκτάσεων της χώρας, όπως προβλέπεται τόσο στο νέο Παγκόσμιο Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα που συμφωνήθηκε στη 15^η Συνδιάσκεψη των κρατών μερών της Σύμβασης για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας στο Μόντρεαλ (CBD COP 15, Δεκέμβριος 2022) όσο και στη Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.
2. Αν και επί της αρχής είναι ιδιαίτερα σημαντική η νομική αναγνώριση των Καίριων Περιοχών Βιοποικιλότητας (Key Biodiversity Areas), απουσιάζει στο εθνικό δίκαιο σχετικός ορισμός για το ποιες ακριβώς περιοχές νοούνται ως τέτοιες. Ο γενικά αποδεικτός ορισμός βάσει της IUCN είναι ο ακόλουθος: «a site that contributes significantly to the global persistence of biodiversity», ο οποίος προτείνεται να αποδοθεί στα ελληνικά ως εξής: «**Καίρια Περιοχή Βιοποικιλότητας είναι μία περιοχή που συμβάλλει σημαντικά στην παγκόσμια διατήρηση της βιοποικιλότητας**». Επίσης, προτείνεται το σχέδιο νόμου να συμπεριλάβει τα κριτήρια αναγνώρισης Καίριων Περιοχών Βιοποικιλότητας όπως τίθενται στο: IUCN (2016). *A Global Standard for the Identification of Key Biodiversity Areas, Version 1.0*. First edition. Gland, Switzerland. Εναλλακτικά, θα μπορούσε να προβλέπεται σχετική εξουσιοδοτική διάταξη ώστε να δημοσιοποιηθούν από αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Πρόσθετη σχετική βιβλιογραφία είναι διαθέσιμη εδώ: <https://www.keybiodiversityareas.org/working-with-kbas/publications>.

3. Είναι επίσης θετικό ότι ο νόμος προβλέπει ένα αυστηρό πλαίσιο προστασίας για τα δάση και τους υγροτόπους που αναφέρονται στην παρ. 2. Ωστόσο, δεν είναι σαφές αν η πρόβλεψη αυτή υπονοεί και εκπλήρωση ή μόνο συνεισφορά προς τη δέσμευση που περιλαμβάνεται στη Στρατηγική της ΕΕ για «*Αυστηρή προστασία τουλάχιστον του ενός τρίτου των προστατευόμενων περιοχών της ΕΕ [ήτοι 10% της χερσαίας και 10% της θαλάσσιας έκτασης], συμπεριλαμβανομένων όλων των εναπομεινάντων πρωτογενών και παλαιών δασών της ΕΕ*». Συνεπώς, **προτείνεται** ο στόχος να συμπεριληφθεί στο κείμενο της παραγράφου ώστε να είναι ξεκάθαρη η νομική δέσμευση με το εξής 1 εδάφιο «**Έως το 2030 τίθεται σε καθεστώς αυστηρής προστασίας το ένα τρίτο (1/3) των προστατευόμενων εκτάσεων της χώρας ήτοι το 10% της χερσαίας και το 10% της θαλάσσιας έκτασης της. Προς επίτευξη αυτού του στόχου ...[συνεχίζει το εδάφιο ως έχει «το σύνολο των αρχέγονων και παλαιών δασών, των μικρών νησιωτικών...»]**».
4. Ενώ στο άρθρο 3 γίνεται αναφορά σε μέτρα περιορισμού της αλιείας σε ποσοστό 10% των χωρικών υδάτων, δηλαδή χαρακτηρισμού τους ως *no-take zones*, δεν είναι σαφές αν αυτό καλύπτει την παράλληλη δέσμευση που απορρέει από τη Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα για αυστηρή προστασία για το 10% των θαλασσών, στο οποίο καθεστώς προστασίας περιλαμβάνεται και η ρύθμιση και άλλων δραστηριοτήτων στον θαλάσσιο χώρο πέραν της αλιείας (π.χ. εξορυκτικές δραστηριότητες, επιβαρυντικές εγκαταστάσεις, κτλ.). Συνεπώς, επαναλαμβάνουμε ότι είναι **απαραίτητη προσθήκη** στην προηγούμενη παράγραφο πλήρους μεταφοράς της δέσμευσης που περιλαμβάνεται στη Στρατηγική της ΕΕ για τη Βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.
5. Κρίνουμε ως ιδιαίτερα θετική την ενσωμάτωση στην παράγραφο 4 των στόχων του υπό επεξεργασία νέου ευρωπαϊκού κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης και κυρίως του πιο φιλόδοξου Στόχου 2 του νέου Παγκόσμιου Πλαισίου για τη Βιοποικιλότητα, όπως συμφωνήθηκε κατά την 15^η Συνδιάσκεψη των κρατών μερών της Σύμβασης για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας στο Μόντρεαλ. Επίσης, κρίνουμε ότι είναι σωστή η διάκριση της αποκατάστασης εντός (άρθρο 65) και εκτός περιοχών Natura 2000 (πάρ. 4 του άρθρου 64 και 66-67), όπως εξάλλου προβλέπει και ο υπό επεξεργασία κανονισμός.

Ωστόσο, ενώ στο άρθρο 65 περιλαμβάνονται διατάξεις για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των μέτρων αποκατάστασης εντός περιοχών Natura 2000, δηλαδή μέσα από τα σχέδια διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, το ίδιο δεν ισχύει για τον σχεδιασμό των μέτρων αποκατάστασης εκτός περιοχών Natura 2000 (πέραν της πρόβλεψης για Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την αναστροφή της μείωσης των πληθυσμών των επικονιαστών στο άρθρο 66). Ο υπό επεξεργασία ευρωπαϊκός κανονισμός για την αποκατάσταση της φύσης προβλέπει την κατάρτιση Εθνικού Σχεδίου Αποκατάστασης της Φύσης. Συνεπώς, **προτείνεται** να προβλεφθεί από το παρόν σχέδιο νόμου ότι τα μέτρα αποκατάστασης εκτός των περιοχών Natura 2000 θα ενταχθούν σε Εθνικό Σχέδιο Αποκατάστασης της Φύσης, οι προδιαγραφές του οποίου θα καθοριστούν με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, μετά από γνώμη της Επιτροπής Φύση 2000, ώστε με συστηματικό τρόπο και μέσω της διυπουργικής συνέργειας που η σύνθεση της Επιτροπής επιτρέπει να υλοποιηθούν οι προβλεπόμενοι στόχοι.

6. Επίσης, ενώ στα άρθρα 66 και 67 ορίζονται στόχοι και μέτρα αποκατάστασης για τους επικονιαστές και την αστική βιοποικιλότητα, απουσιάζει η αναφορά σε άλλους τύπους οικοσυστημάτων που περιλαμβάνονται στον υπό επεξεργασία ευρωπαϊκό κανονισμό και συγκεκριμένα αφορούν στην αποκατάσταση φυσικής συνδεσιμότητας των ποταμών και των φυσικών λειτουργιών των σχετικών πλημμυρικών περιοχών (άρθρο 7), την αποκατάσταση γεωργικών οικοσυστημάτων (άρθρο 8) και δασικών οικοσυστημάτων (άρθρο 9). **Προτείνεται** να προσαρμοστεί το σχέδιο νόμου ώστε και αυτοί οι στόχοι να ενσωματωθούν στο τελικό κείμενο.
7. Για την εφαρμογή τόσο των διατάξεων για την προστασία της φύσης όσο και εκείνων που αφορούν στην αποκατάσταση της φύσης στα άρθρα που ακολουθούν είναι εξαιρετικά **επείγον να καταρτιστεί το νέο - δεύτερο - Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα 2014-2029**, που παραμένει ως εκκρεμότητα από το 2020, εν αναμονή του νέου Παγκόσμιου Πλαισίου για τη Βιοποικιλότητα. Προτείνεται να ακολουθηθεί μία διατομεακή – διυπουργική διαδικασία, με τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων, περιβαλλοντικών οργανώσεων και δεξαμενών σκέψης καθώς και εμπλεκόμενων φορέων. Κρίσιμο ρόλο στην κατάρτιση του σχεδίου πρέπει να έχει η Επιτροπή Φύση 2000 που αποτελεί το κεντρικό γνωμοδοτικό όργανο του κράτους για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και είχε καίριο ρόλο στην κατάρτιση τόσο της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα όσο και του 1^{ου} Σχεδίου Δράσης.
8. Επιπλέον, τονίζουμε την ανάγκη οι προτεραιότητες που τίθενται στο παρόν νομοσχέδιο για την προστασία και την αποκατάσταση της φύσης (στα άρθρα που ακολουθούν) να οδηγήσουν **σε προσαρμογή των σχετικών χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων** του ΕΣΠΑ 2021-2027, και ειδικά του τομεακού Προγράμματος για το Περιβάλλον και την Κλιματική Αλλαγή, των Περιφερειακών Προγραμμάτων και του Προγράμματος Αλιείας, Υδατοκαλλιέργειας και Θάλασσας 2021-2027, του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027, καθώς και του Πράσινου Ταμείου και του εθνικού προϋπολογισμού.

Άρθρο 65

Κρίνουμε ως ιδιαίτερα θετική τη φιλόδοξη δέσμευση της χώρας για 100% επαναφορά σε καλή κατάσταση ως το 2050 των τύπων οικοτόπων εντός των περιοχών Natura 2000 που δεν βρίσκονται σε καλή κατάσταση. Με δεδομένες τις μέχρι σήμερα καθυστερήσεις στην εφαρμογή των στόχων διατήρησης, η νομικά δεσμευτική στοχοθέτηση μπορεί να λειτουργήσει καταλυτικά για τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων της χώρας. Εξάλλου, η κατάσταση διατήρησής τους είναι συγκριτικά με τον μέσο όρο της ΕΕ-27 καλύτερη. Την ίδια στιγμή, δεν πρέπει να υποτιμάται η προσπάθεια που απαιτείται για τη βελτίωση της κατάστασης των τύπων οικοτόπων που δεν βρίσκονται σε καλή κατάσταση διατήρησης. Επαναλαμβάνουμε συνεπώς την πρόταση και παρότρυνση προς την ελληνική πολιτεία για **επιτάχυνση της**

εφαρμογής των υφιστάμενων υποχρεώσεων για τις περιοχές Natura 2000 καθώς και της **προσαρμογής των διαθέσιμων πόρων** που αναφέρθηκαν παραπάνω (άρθρο 64).

Άρθρο 68

Οι τροποποιήσεις που προτείνονται στις ζώνες προστασίας οδηγούν στη διαγραφή των εδαφίων της εκάστοτε παραγράφου που αφορούν στην επιλογή και εξειδίκευση των χρήσεων γης της παρ. 18 του άρθρου 44 του ν. 4685/2020 (δηλαδή των άρθρων 14α-14δ του προεδρικού διατάγματος 59/2018). Η ρύθμιση αυτή θα μπορούσε να είναι ένα βήμα προς τη θετική κατεύθυνση, αν συνοδευόταν από ρητή κατάργησή τους ώστε να επιτευχθεί στην πράξη «η αποδέσμευση των Ζωνών Προστασίας από τις γενικές χρήσεις γης του πολεοδομικού σχεδιασμού», όπως αναφέρεται στην Ανάλυση Συνεπειών Ρύθμισης. Ωστόσο, αυτό δεν συμβαίνει, με αποτέλεσμα να παραμένει ένα νομικό κενό σύνδεσης των ζωνών προστασίας με τις χρήσεις γης, εκτός και αν ο νομοθέτης καλύπτει το κενό με την παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 4685 που προβλέπει την επιλογή χρήσεων γης για τις εκτάσεις που εντάσσονται σε ζώνες προστασίας. Σε αυτήν την περίπτωση **προτείνεται** να τροποποιηθεί εκ νέου το προεδρικό διάταγμα του 59/2019 ώστε να *μην* γίνεται αναφορά στις επιμέρους ζώνες προστασίας ώστε οι αναφορές να είναι συνεπείς μεταξύ τους και έτσι να δημιουργηθεί ένας υπο-κατάλογος χρήσεων γης που αφορούν στις προστατευόμενες περιοχές.

Ωστόσο, προτιμότερη επιλογή που **προτείνεται** είναι η ακόλουθη:

- κατάργηση της παρ. 18 του άρθρου 44 του ν. 4685/2020 (δλδ. των άρθρων 14α-14δ του π.δ. 59/2018) και παράλληλη
- συμπλήρωση των ορισμών των κατηγοριών και των ζωνών προστασίας των προστατευόμενων περιοχών, ώστε, όπως είχαμε προτείνει στο παρελθόν, να λειτουργούν ως κριτήριο / φίλτρο για την επιλογή των χρήσεων γης ανά ζώνη προστασίας ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε προστατευόμενης περιοχής.

Συγκεκριμένα προτείνουμε τις εξής τροποποιήσεις που είναι σύμφωνες με τα διεθνή (βλ. IUCN) και ευρωπαϊκά (βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή) πρότυπα για τον σχεδιασμό προστατευόμενων περιοχών:

1. Συμπλήρωση του ορισμού των προστατευόμενων περιοχών (παρ. 2, άρθρου 18 ν. 1650/1986) ώστε να περιλαμβάνονται οι οικοσυστημικές υπηρεσίες και λειτουργίες ως προστατευτέο αντικείμενο και να διευκρινίζεται ο στόχος χαρακτηρισμού των προστατευόμενων περιοχών και να τίθενται βασικές κατευθύνσεις για τη διαχείρισή τους:
 2. Χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής, βιολογικής, γεωλογικής, γεωμορφολογικής, εν γένει επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους **«καθώς και λόγω των οικοσυστημικών υπηρεσιών και λειτουργιών που παρέχουν. Κύριος στόχος των προστατευόμενων περιοχών της χώρας είναι η διατήρηση ή και αναβάθμιση ή και αποκατάσταση της φυσικότητας της περιοχής. Ο κύριος αυτός στόχος εξειδικεύεται ανά κατηγορία και**

ζώνη προστατευόμενης περιοχής. Η διαχείριση των φυσικών πόρων και οι επιτρεπόμενες χρήσεις εντός της περιοχής δεν μπορούν να υποβαθμίζουν ή να είναι αντίθετοι με τον κύριο και τους επιμέρους στόχους διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών και είναι σύμφωνες με τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης.

2. Συμπλήρωση του ορισμού των Περιοχών Προστασίας Βιοποικιλότητας (παρ. 1α άρθρ. 19 του ν. 1650/1986) ώστε να ενταχθούν στο προστατευτέο αντικείμενο και οικοσυστημικές υπηρεσίες / λειτουργίες :
 1. α) Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας χαρακτηρίζονται χερσαίες, υδάτινες, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα, φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές με καταγεγραμμένη παρουσία τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών διεθνούς, ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος **«και οικοσυστημικές υπηρεσίες και λειτουργίες»** που χρήζουν προστασίας και διατήρησης. ... (ως έχει)
3. Συμπλήρωση του ορισμού των Εθνικών Πάρκων (παρ. 2α άρθρ. 19 του ν. 1650/1986) ως προς το αντικείμενο, την συμπερίληψη των οικοσυστημικών υπηρεσιών και λειτουργιών στο προστατευτέο αντικείμενο, την αξία των περιοχών αυτών και τον κύριο στόχο διαχείρισης τους:
 - 2.α. **Εθνικά πάρκα.** Ως εθνικά πάρκα, χερσαία, **«υδάτινα.»** θαλάσσια ή μικτού χαρακτήρα, χαρακτηρίζονται οι μεγάλες σε έκταση φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές στις οποίες λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων **«διεθνούς»**, ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος **«και οικοσυστημικές υπηρεσίες και λειτουργίες»**, τα οποία χρήζουν προστασίας και διατήρησης. **«Οι περιοχές αυτές παρουσιάζουν ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον λόγω της ποιότητας και της ποικιλίας των φυσικών ή των πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών. Ο κύριος στόχος διαχείρισης των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως εθνικά πάρκα είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας, της οικολογικής δομής και των φυσικών διεργασιών και όπου απαιτείται η αποκατάστασή τους.»** ... (ως έχει)
4. Συμπλήρωση του ορισμού των Καταφυγίων Άγριας Ζωής (παρ. 2β άρθρ. 19 του ν. 1650/1986) ως προς τον στόχο διαχείρισής τους:
 - β. **Καταφύγια άγριας ζωής.** Ως καταφύγια άγριας ζωής χαρακτηρίζονται περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα) που αξιολογούνται ως κατάλληλες για **«και έχουν ως κύριο στόχο διαχείρισης»** την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου. ... (ως έχει)
5. Συμπλήρωση του ορισμού των Προστατευόμενων Τοπίων και Προστατευόμενων Φυσικών Σχηματισμών (παρ. 2γ άρθρ. 19 του ν. 1650/1986) ως προς το προστατευτέο αντικείμενο και τον στόχο διαχείρισης τους:
 - γ. **Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί:** Ως προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί χαρακτηρίζονται,

αντιστοίχως, λειτουργικά τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματά της (περιοχές ή στοιχεία σημειακού χαρακτήρα), που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική «ή πολιτιστική» αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και «ιδιαιτέρων φυσικών ή ανθρωπογενών χαρακτηριστικών» στην προστασία φυσικών πόρων, όπως δέντρα, συστάδες δέντρων και θάμνων, θαλάσσια προστατευτική βλάστηση, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικοί φράχτες, «ποταμοί και ρέματα» καταρράκτες, πηγές, φαράγγια, θίνες, ύφαλοι, σπηλιές, βράχοι, απολιθωμένα δάση, δέντρα ή τμήματά τους, παλαιοντολογικά ευρήματα, κοραλλιογενείς γεωμορφολογικοί σχηματισμοί και γεώτοποι «καθώς και ανθρωπογενών στοιχείων όπως οι παραδοσιακές καλλιέργειες, αγροικίες, πέτρινοι φράχτες, ξερολιθιές, αναβαθμίδες και κρήνες καθώς και άλλα στοιχεία της υπαίθρου. Η διατήρηση αυτών των στοιχείων και αξιών τους είναι ο κύριος στόχος διαχείρισης αυτών των περιοχών». ... (ως έχει)

6. Συμπλήρωση των ορισμών των ζωνών προστασίας της παρ.4 του άρθρου 19 του ν. 1650/1986 ως προς το αντικείμενο, τους στόχους τους και τους όρους καθορισμού των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις, αποσαφηνίζουν την κλιμάκωση της προστασίας ανά ζώνη από την πλέον αυστηρή της ζώνης απόλυτης προστασίας στη λιγότερο αυστηρή που θέτει τις βάσεις για την τοπική βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών.

α. **Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης:** ως ζώνες απόλυτης προστασίας της φύσης ορίζονται εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητους τύπους φυσικών οικοτόπων, ή/και με ενδιατήματα εξαιρετικά ευαίσθητων ειδών, των οποίων η παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα εκτιμάται ως πολύ υψηλή ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει εξαιρετικά αυστηρή προστασία. «Κύριος στόχος των ζωνών αυτών είναι η διατήρηση της υφιστάμενης κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος, περιλαμβανομένων των φυσικών διεργασιών που το υποστηρίζουν, η αποτελεσματική προστασία του και των οικολογικών αξιών του ώστε να ακολουθήσει τη φυσική εξέλιξη χωρίς ανθρώπινες παρεμβάσεις. Στις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτρέπονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής βάσει της ειδικής μελέτης της παραγράφου 2 του άρθρου 21, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 4 του άρθρου 21 ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείριση, η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών εφόσον εξασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας, όπως και η εκτέλεση εργασιών που κρίνονται απολύτως αναγκαίες για τη μη αλλοίωση εκείνων των χαρακτηριστικών που διασφαλίζουν τη διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων, ειδών ή οικοτόπων, καθώς και αυστηρά ελεγχόμενη επίσκεψη ειδικών σκοπών.»

β. **Ζώνη προστασίας της φύσης:** ως ζώνες προστασίας της φύσης ορίζονται εκτάσεις με τύπους φυσικών οικοτόπων, ή/και με ενδιατήματα ειδών, των οποίων η παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα εκτιμάται ως υψηλή ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει αυστηρή προστασία. «Κύριος στόχος των ζωνών αυτών είναι η διατήρηση, διαχείριση και

αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος - περιλαμβανομένων των φυσικών διεργασιών που το υποστηρίζουν και των οικολογικών και πολιτιστικών αξιών που συνδέονται με την εν λόγω προστατευόμενη περιοχή - και ο αυστηρός έλεγχος των χρήσεων γης, των δραστηριοτήτων ή των επεμβάσεων που μπορούν να μεταβάλλουν προς το χειρότερο ή να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον, τη σύνθεση και την εξέλιξη του. Στις ζώνες αυτές απαγορεύονται ή περιορίζονται στον βαθμό που δεν επηρεάζουν προστατευόμενα αντικείμενα και τις συνδεδεμένες με αυτά φυσικές διεργασίες, χρήσεις γης και δραστηριότητες όταν μεμονωμένα, σωρευτικά με άλλες ή σε συνέργεια με άλλες, υπονομεύουν τους στόχους διαχείρισης ή την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής βάσει της ειδικής μελέτης της παραγράφου 2 του άρθρου 21, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 4 του άρθρου 21 ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης.»

Διαγραφή: Στις ζώνες αυτές προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από δραστηριότητες ή επεμβάσεις που μπορούν να μεταβάλλουν ουσιαστικά προς το χειρότερο τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξη του.

γ. **Ζώνη διατήρησης οικοτόπων και ειδών:** ως ζώνες διατήρησης οικοτόπων και ειδών ορίζονται εκτάσεις που υπόκεινται σε κατάλληλη διαχείριση **«και έχουν ως κύριο στόχο»** για τη διασφάλιση ικανοποιητικού βαθμού διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων (τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών ενωσιακής σημασίας ή/και εθνικού ενδιαφέροντος) που αυτές φιλοξενούν. Στις Ζώνες Διαχείρισης Οικοτόπων και Ειδών απαγορεύονται ή περιορίζονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής **«βάσει της ειδικής μελέτης της παραγράφου 2 του άρθρου 21, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 4 του άρθρου 21»** ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης, **«χρήσεις γης και»** δραστηριότητες όταν αυτές είναι σε θέση μεμονωμένα, σωρευτικά με άλλες ή σε συνέργεια με άλλες, να υποβαθμίσουν τον βαθμό διατήρησης προστατευτέου αντικειμένου και ειδικά όταν η υποβάθμιση αυτή δρα αρνητικά στην κατάσταση διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου σε εθνικό επίπεδο.

δ. **Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων:** ως ζώνες βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων ορίζονται εκτάσεις προστατευόμενων περιοχών, στις οποίες είναι δυνατό να συνυπάρχει το προστατευτέο αντικείμενο μαζί με σχετικές πολιτισμικές αξίες ή/και ανθρωπογενείς δραστηριότητες που προάγουν **«με κύριο στόχο την προώθηση της»** βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων ή/και της βιώσιμης ανάπτυξης, αυτή, δηλαδή, που υπηρετεί την προστασία του περιβάλλοντος, την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. **«Στις Ζώνες αυτές απαγορεύονται ή περιορίζονται σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής βάσει της ειδικής μελέτης της παραγράφου 2 του άρθρου 21, με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 4 του άρθρου 21 ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης, χρήσεις γης και δραστηριότητες όταν είναι σε θέση μεμονωμένα, σωρευτικά με άλλες ή σε συνέργεια με άλλες, να υποβαθμίσουν τους**

στόχους διατήρησης της προστατευόμενης περιοχής εντός της συγκεκριμένης ζώνης και συνολικά της προστατευόμενης περιοχής.»

~~Διαγραφή: Ανθρωπογενείς δραστηριότητες εντός της ζώνης αυτής, όταν μπορούν να οδηγήσουν σε υποβάθμιση του βαθμού διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου στην προστατευόμενη περιοχή και ιδιαιτέρως της κατάστασης διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου σε εθνικό επίπεδο, υπόκεινται σε κατάλληλες ρυθμίσεις βάσει των σχετικών προβλέψεων της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης.~~

Άρθρο 69

1. Οι «οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις, καθώς και [οι] περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες» είναι σωστό να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, καθώς οι προστατευόμενες περιοχές δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως περιοχές που τίθενται σε «γυάλα». Οι προστατευόμενες περιοχές είναι περιοχές στις οποίες μπορούν να αναπτυχθούν ανθρώπινες δραστηριότητες, οι οποίες ωστόσο ρυθμίζονται ανάλογα με τον στόχο προστασίας. Σταθερή προτεραιότητα στον σχεδιασμό όλων των προστατευόμενων περιοχών είναι η διατήρηση της βιοποικιλότητας και των οικολογικών λειτουργιών που παρέχουν. Επιπλέον, σε καμία περίπτωση υφιστάμενες δραστηριότητες δεν θα πρέπει να δεσμεύσουν τους στόχους προστασίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις όπως προβλέπουν οι παρ. 10 και 11 του παρόντος, υφιστάμενες χρήσεις και δραστηριότητες πρέπει να αξιολογούνται ώστε να επιλεγεί αν θα τεθούν νέοι όροι λειτουργίας, αν θα απαιτηθούν πρόσθετα μέτρα μετριασμού ή αν απαιτείται η παύση (εντός εύλογου χρονικού διαστήματος) της λειτουργίας και η αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος. Συνεπώς, η διάταξη απαιτεί προσοχή κατά την κατάρτιση και εφαρμογή των ειδικών περιβαλλοντικών μελετών, των προεδρικών διαταγμάτων και των σχεδίων διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών και καθιστά ακόμα περισσότερο αναγκαίες τις προτεινόμενες τροποποιήσεις ορισμών όπως τις έχουμε διατυπώσει στα σχόλια επί του άρθρου 68.
2. Η διατύπωση της παραγράφου 2 β του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 προτείνεται να τροποποιηθεί ως εξής για την πληρότητα του στόχου των ΕΠΜ:
β. Η ΕΠΜ εστιάζει στον χαρακτηρισμό των προστατευόμενων περιοχών, των ζωνών της παρ. 4 του άρθρου 19, που ορίζονται εντός αυτών, στην αναγκαιότητα ή μη θεσμοθέτησης περιφερειακών ζωνών, οικολογικών διαδρόμων, καθώς και στην πρόταση ρύθμισης δραστηριοτήτων και λειτουργιών και πρόβλεψης κατάλληλων μέτρων και δράσεων για τη διατήρηση ή την αποκατάσταση του προστατευτέου αντικειμένου κάθε περιοχής και τη διασφάλιση της ακεραιότητάς της, ως προς τις οικολογικές της λειτουργίες **«εντός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών, των περιφερειακών ζωνών, των οικολογικών διαδρόμων και γειτονικών αυτών εκτάσεων»**. Οι ζώνες δύναται να υποδιαιρούνται σε υποζώνες.

3. Στην παρ. 4 κρίνεται λανθασμένη η διαγραφή της αναφοράς σε γειτονικές εκτάσεις όπως σήμερα ισχύει στην παρ. 4 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986, καθώς είναι πιθανόν σε ορισμένες περιπτώσεις να πρέπει να οριστούν συγκεκριμένα μέτρα εκτός των ορίων των προστατευόμενων περιοχών. Εξάλλου ο Στόχος 1 του νέου Παγκόσμιου Πλαισίου για τη Βιοποικιλότητα που συμφωνήθηκε στη 15^η Συνδιάσκεψη των κρατών μερών της Σύμβασης για τη Διατήρηση της Βιοποικιλότητας στο Μόντρεαλ ορίζει την ανάγκη ευρύτερου και ολοκληρωμένου χωροταξικού σχεδιασμού, ενώ ο Στόχος 3 για τις προστατευόμενες περιοχές, αναφέρεται στην αναγκαιότητα σύνδεσης των προστατευόμενων περιοχών με το ευρύτερο τοπίο και χώρο. Προτείνεται η διατήρηση των διατάξεων ως έχουν, χωρίς την τροποποίηση που περιλαμβάνεται στο υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου, καθώς η ισχύς του προεδρικού διατάγματος θα επιτρέψει την εφαρμογή των μέτρων που εξετάζονται από την ειδική περιβαλλοντική μελέτη.
4. Σημειώνεται ότι στο νομοσχέδιο οι παράγραφοι 3 και 4 που αφορούν στα Σχέδια Διαχείρισης τροποποιούνται δύο φορές, καθώς πέρα από τις τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στο άρθρο 69, προβλέπονται τροποποιήσεις και στο άρθρο 72 (σχετικά με τις κυρώσεις). Θεωρείται νομοτεχνικά πιο σωστό οι διαφορετικές τροποποιήσεις να μεταφερθούν σε ένα σημείο και το άρθρο να παραμείνει στο άρθρο 21 του ν. 1650/1986 ώστε οι διατάξεις για τον σχεδιασμό των προστατευόμενων περιοχών να μην είναι διάσπαρτες σε διαφορετικά νομικά κείμενα και διακριτά άρθρα.
5. Οι νομοτεχνικές βελτιώσεις στην παράγραφο 7 είναι θετικές καθώς καθιστούν τις προβλέψεις για αυτές τις δύο κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών πρακτικά πιο εφαρμόσιμες.

Άρθρο 72

Η ανάθεση ελεγκτικών και κυρωτικών αρμοδιοτήτων επί διοικητικών παραβάσεων στα στελέχη του ΟΦΥΠΕΚΑ είναι ένα θετικό βήμα προς την ενδυνάμωση του οργανισμού και τη συμβολή του στην περιβαλλοντική προστασία και την εφαρμογή του περιβαλλοντικού δικαίου. Αν και θετικό βήμα, κρίνεται ημιτελές καθώς πρέπει να συμπληρωθεί και από την ανάθεση προ-ανακριτικών καθηκόντων – κατ' αντιστοιχία με τα σώματα ασφαλείας και τη δασική υπηρεσία, για την έγκαιρη και αποτελεσματική παρέμβαση στη φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών της χώρας. Μάλιστα αυτή η πρόβλεψη καθίσταται αναγκαία μετά τις νέες προβλέψεις περί περιβαλλοντικών ποινικών κυρώσεων που εισάγει το ίδιο το νομοσχέδιο στα επόμενα άρθρα και ειδικά στο Κεφάλαιο Γ.